

Sygn. akt I ACa 609/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 maja 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Artur Kowalewski (spr.)
Sędziowie:	SSA Ryszard Iwankiewicz SSA Dorota Gamrat – Kubeczak

po rozpoznaniu w dniu 27 maja 2021 r. na posiedzeniu niejawnym w Szczecinie

sprawy z powództwa syndyka masy upadłości (...) w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W.

przeciwko M. F.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 7 października 2020 r. sygn. akt I C 195/19

I. oddala apelację,

II. zasądza od pozwanego M. F. na rzecz powoda syndyka masy upadłości (...) w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. kwotę 11.250 (jedenaście tysięcy dwieście pięćdziesiąt) zł. tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym,

III. przyznaje adwokatowi Z. K. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 7.500 (siedem tysięcy pięćset) zł., powiększoną o należny podatek VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

R. Iwankiewicz A. Kowalewski D. Gamrat-Kubeczak

sygn. akt I ACa 609/20

UZASADNIENIE

Powód - Syndyk masy upadłości (...) w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego M. F. kwoty 4.710.338,65 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 listopada 2017 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu. Swoje

roszczenie wywodził z weksla własnego wystawionego przez pozwanego na kwotę 4.710.338,65 zł, na zabezpieczenie spłaty umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteka nr (...) z dnia 28 lutego 2013 r.

Pozwany domagał się oddalenia powództwa w całości.

Wyrokiem z dnia 7 października 2020 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie zasądził od pozwanego M. F. na rzecz powoda - Syndyka masy upadłości (...) w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. kwotę 4.710.338,65zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 listopada 2017 r. do dnia zapłaty (pkt I); w pozostałej części oddalił powództwo o odsetki (pkt II); zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 15.000 zł tytułem kosztów procesu (pkt III); odstąpił od obciążenia pozwanego nieuiszczonymi kosztami sądowymi należnymi Skarbowi Państwa (pkt IV); oraz przyznał adwokatowi Z. K. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 12.300 zł tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu oraz 13,80 zł tytułem zwrotu wydatków (pkt V).

Uzasadniając to rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy odwołał się do następujących ustaleń faktycznych i argumentacji prawnej.

W dniu 13 lutego 2013 r. pozwany M. F. zwrócił się do (...) w W. z wnioskiem o udzielenie mu pożyczki w kwocie 3.600.000 zł na okres 114 miesięcy (od dnia wypłaty pożyczki do dnia 13.02.2023 r.), który zobowiązał się zwrócić wraz z oprocentowaniem w miesięcznych ratach ustalonych w umowie, skorygowanych o zmiany stopy procentowej, z wynagrodzenia, zasiłku chorobowego, zasiłku wychowawczego, emerytury, renty, począwszy od najbliższej wypłaty. Pozwany we wniosku wskazał, iż w przypadku skreślenia go z listy członków (...), wyraża zgodę na pokrycie z jego wkładów, oszczędności oraz przypadającego mu wynagrodzenia za pracę, zasiłku chorobowego, zasiłku wychowawczego, odpraw i nagród całego zadłużenia wykazanego księgami (...) oraz upoważnił Kasę do bezpośredniego podjęcia u każdego jego pracodawcy kwoty równej zadłużeniu. W dniu 26 lutego 2013 r. pomiędzy M. F., jako pożyczkobiorcą a Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową w W. została zawarta umowa pożyczki hipotecznej na kwotę 3.600.000 zł.

Przy zawieraniu umowy pozwany przedstawił zaświadczenie o zarobkach, z którego wynikało, iż jest zatrudniony w (...) sp. z o.o. na stanowisku dyrektora ds. zbytu na umowy o pracę zawartej w dniu 12.04.2011 r. na czas nieokreślony ze średnim wynagrodzeniem netto z ostatnich trzech miesięcy 123.896,92 zł. Zaświadczenie było niezgodne z prawdą, pozwany był bezrobotny, nigdzie nie pracował.

Na zabezpieczenie należności wynikających z zawartych między stronami umowy pożyczki pozwany wystawił weksel własny na rzecz (...) w W. oraz deklarację wekslową, w której wskazał, iż Kasa ma prawo wypełnić weksel na sumę odpowiadającą kwocie wykorzystanego przez niego kredytu wraz z odsetkami, prowizją i innymi należnościami Kasy, w przypadku niedotrzymania umownego terminu spłaty całości lub części kredytu oraz we wszystkich tych przypadkach, w których służy Kasie prawo ściągnięcia swoich wierzytelności przed nadejściem terminu płatności. W deklaracji wekslowej wskazano, iż Kasa ma prawo opatrzyć ten weksel datą płatności według swego uznania. Weksel miał być płatny w (...) w W..

W dniu 28 lutego 2013 r. (...) wypłacił na rzecz pozwanego kwotę 3.351.867,97 zł.

W dniu 5 lutego 2015 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy ogłosił upadłość dłużnika (...) w W. z siedzibą w W. z możliwością zawarcia układu i sprawowanie zarządu całym majątkiem upadłego powierzyć zarządy w osobie L. K.. Postanowieniem z dnia 19 marca 2015 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie postanowił zmienić sposób prowadzenia postępowania upadłościowego (...) w W. z siedzibą w W. w ten sposób, że postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu zmienić na postępowanie obejmujące likwidacje majątku upadłego oraz postanowił wyznaczyć L. K. na syndyka masy upadłości.

Pismem z dnia 10 października 2017 r. wobec nieuregulowania należności względem (...) z tytułu umowy kredytu/ pożyczki nr (...) powód wezwał pozwanego do zapłaty należności w wysokości 4.710 338,65 zł, na którą składają się następujące kwoty: 3.573.334,92 zł tytułem kapitału, 672 564,39 zł tytułem skapitalizowanych odsetek umownych,

464 358,34 zł tytułem odsetek od należności przeterminowanych, 91,00 zł tytułem kosztów wezwań i powiadomień poręczycieli. Uprzednio wystawiony przez powoda weksel własny in blanco został w dniu 10 października 2017 r. uzupełniony: miejscem i datą wystawienia weksla odpowiadającymi miejscu i dacie podpisania weksla, sumą wekslową w kwocie 4710 338,65 zł odpowiadającą powyżej wskazanemu zadłużeniu z umowy, miejscem płatności weksla, tj. siedzibą (...) przy Ul. (...), (...)-(...) W., datą płatności weksla ustaloną na dzień 31 października 2017 r.

Powód wezwał pozwanego, jako wystawcę weksla, do stawienia się w dniu 31 października 2017 r. w godzinach od 10:00 do 11:00 w siedzibie (...) przy ul. (...), (...)-(...) W., gdzie weksel miał zostać okazany w oryginale, celem jego wykupu, względnie o dokonanie do dnia 31 października 2017 r. płatności kwoty 4.710.338,65 zł przelewem na rachunek bankowy masy upadłości (...).

Łączna kwota zadłużenia na dzień 10 października 2019 r. z tytułu umowy wynosiła 4.710.338,65 zł, na którą składały się kwoty: niespłaconego kapitału pożyczki w wysokości 3.573.334,92 zł, niespłacone odsetki umowne w wysokości 672.564,39 zł, odsetki z tytułu należności przedterminowych w wysokości 464.358,34 zł oraz prowizje i opłaty dodatkowe w wysokości 81,00 zł. Korespondencja od powoda była kierowana do pozwanego na adres wskazany w umowie, który to adres pozwany wkrótce po zawarciu umowy zmienił, nie zawiadamiając o tym powoda.

W takich uwarunkowaniach faktycznych Sąd Okręgowy uznał powództwo za uzasadnione.

Wskazał, że M. F. nie kwestionował ani faktu zawarcia umowy pożyczki, wysokości dochodzonego roszczenia ani okoliczności, iż na jej zabezpieczenie wystawił pożyczkodawcy weksel własny in blanco. Podnosił natomiast w toku procesu, iż zawarta umowa jest nieważna, ponieważ została zawarta dla pozorów, a ponadto, iż powód wypełnił weksel niezgodnie z deklaracją wekslową. Zdaniem pozwanego umowa pożyczki z dnia 26 lutego 2013 r. jest pozorna ze względu na okoliczność, iż jedynym i zgodnym zamiarem stron było udzielenie pożyczki z natychmiastowym przekazaniem środków na rzecz innej osoby. Zarzut ten Sąd Okręgowy uznał za niewykazany. Podkreślił, iż przeprowadzone w niniejszej sprawie dowody prowadzą do wniosku, iż główną przyczyną, dla której pozwany zawarł umowę pożyczki, było uzyskanie przez niego korzyści majątkowej.

Zdaniem Sądu I instancji nie można twierdzić - wbrew stanowisku pozwanego - iż o pozorności zawartej umowy miałby świadczyć fakt naruszenia przez pozwanego § 2 umowy, a w szczególności nie złożenia oświadczenia o ustanowieniu hipoteki przed wypłatą pozwanemu kwoty pożyczki. Materiał dowodowy wskazuje, iż kwota pożyczki została wypłacona zgodnie z dyspozycją w dniu 28 lutego 2013 r. zaś pozwany złożył oświadczenie o ustanowieniu hipoteki na nieruchomości dzień wcześniej, co wprost wynika treści z aktu notarialnego z dnia 27 lutego 2013 r. Podkreślił, że ewentualna pozorność umowy pozostawałaby w sprzeczności z treścią prawomocnego wyroku karnego skazującego, którym na podstawie art. 11 k.p.c. był związany.

Sąd Okręgowy wskazał, iż nie znalazł podstaw, aby uznać, że korespondencja kierowana do pozwanego, a w szczególności wypowiedzenie umowy i wezwanie do wykupu weksla nie zostały pozwanemu skutecznie doręczone. Pisma te zostały wysłane na adres wskazany przez pozwanego zarówno w treści umowy oraz deklaracji członkowskiej. Ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynikało natomiast, aby pozwany poinformował powoda o zmianie adresu, pod który ma być kierowana korespondencja, a do czego pozwany był zobowiązany na mocy regulaminu udzielenia kredytów i pożyczek stanowiącego załącznik do umowy. Skoro zatem pozwany nie informował o zmianie adresu do korespondencji, zaś wezwanie do wykupu weksla zostało dwukrotnie awizowane uznać należało, iż zostało ono skutecznie doręczone. Żadne z postanowień umowy łączącej strony nie uzależniało przy tym skuteczności doręczenia korespondencji powoda od przekazania jej pozwanemu osobiście. Pismem z dnia 10 października 2017 r. weksel został przedstawiony do zapłaty w dniu 31 października 2017 r. Termin ten został ustalony zgodnie z deklaracją wekslową, wedle której (...) przysługiwało uprawnienie do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą kwocie wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami, prowizją i innymi należnościami w przypadku niedotrzymania umownego terminu spłaty całości lub części kredytu we wszystkich przypadkach, kiedy (...) służyło prawo ściągnięcia należności przed upływem terminu płatności. Ponadto (...) przysługiwało prawo do opatrzenia weksla datą płatności według swego uznania.

Pismem z dnia 6 czerwca 2016 r. Syndyk wypowiedział umowę, co spowodowało postawienie całej pożyczki w stan wymagalności i rozpoczęcie biegu trzyletniego terminu przedawnienia roszczenia o zwrot pożyczki, które było związana z prowadzeniem działalności gospodarczej pożyczkodawcy. W okresie biegu tego terminu powód uzupełnił weksel o pozostałą do zapłaty kwotę zadłużenia i opatrzył datą płatności na dzień 31 października 2017 r. oraz miejscem płatności w siedzibie (...) w W. przy ul. (...). Tym samym do wypełnienia weksla doszło przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podstawowego.

W dalszej części uzasadnienia Sąd Okręgowy szczegółowo odniósł się do zarzutów pozwanego – uznając je za niezasadne – dotyczących niezgodnego z przepisami prawa wekslowego sposobu wypełnienia weksla przez powoda.

Z uwagi na to, iż zarzuty pozwanego kwestionujące zasadność roszczenia powoda, okazały się nietrafne Sąd Okręgowy zasądził na rzecz powoda kwotę 4.710.338,65 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 listopada 2017 r. do dnia zapłaty. Sąd ten oddalił powództwo o odsetki w pozostałym zakresie z uwagi na to, iż powód wnosił o zasądzenie odsetek od 1 listopada, który jest dniem ustawowo wolnym od pracy.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., odstępując od obciążania pozwanego nieuiszczonymi kosztami sądowymi należnymi Skarbowi Państwa z uwagi na sytuację osobistą i majątkową pozwanego.

Z powyższym rozstrzygnięciem w całości nie zgodził się pozwany, który w wywiedzionej przez pełnomocnika z urzędu apelacji, wyrokowi temu zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego w postaci:

- art. 720 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że strony łączyła umowa pożyczki z 28.02.2013 r.,
- art. 83 § 1 k.c. w zw. art. 65 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że strony łączyła umowa pożyczki z 28 lutego 2013 r.,
- art. 720 § 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że bezspornym jest fakt zawarcia umowy pożyczki 28 lutego 2013 r.,
- art. 38 prawa wekslowego, przez niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, termin do przedstawienia weksla do zapłaty w dniu 31 października 2017 r., został ustalony zgodnie z deklaracją wekslową wbrew treści prawomocnego postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 29.11.2018 r., sygn. akt VI ACz 723/18.

z ostrożności procesowej pozwany podniósł zarzut:

2. naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, a to:

- wadliwe uzasadnienie wyroku (art. 328 § 2 k.p.c.), a to przez nie wyjawienie przyczyn dla których Sąd odmówił wiarygodności i mocy zeznaniom pozwanego,
- obrazę art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez zaniechanie dokonania wszechstronnej analizy materiału dowodowego zebranego w sprawie i przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, przez niezgodną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, przyjęcie, że dokonane w związku z umową pożyczki czynności prawne były ważne co skutkowało błędnym ustaleniem, że umowa z dnia 28 lutego 2013 nie była czynnością pozorną.

3. niewłaściwą ocenę materiału dowodowego na co wpływ miał brak wyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych ustalonych w sprawie karnej II K 876/16, istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy,- art. 227 k.p.c., 228 k.p.c., 230 k.p.c. oraz art. 316 § 1 k.p.c., a mianowicie w zakresie wskazania źródeł zdolności finansowej pozwanego, przy pomocy

których miał dokonywać zwrotu pożyczki, ustalenia przeznaczenia i wykorzystania pożyczki oraz dowolne uznanie, że wykonanie umowy kredytowej w zakresie kwoty 4.710.338,65 zł było pomiędzy stronami bezsporne, w sytuacji gdy pozwany kwestionował fakt otrzymania od powoda kwoty pożyczki.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych, przy uwzględnieniu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu, ewentualnie o jego uchylenie w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia, przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podkreślił, że Sąd Okręgowy dopuścił się naruszeń prawa materialnego, których waga uprawnia do podważenia wyroku co do zasady. Zdaniem strony pozwanej, stanowisko Sadu Okręgowego jest konsekwencją błędnej wykładni przepisu art. 720 § 1 k.c., art. 83 § 1 k.c. oraz art. 720 § 1 k.c. skutkującej uznaniem, że przedstawione przez pozwanego okoliczności mające świadczyć o pozorności umowy pożyczki, nie znajdują uzasadnienia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Podniósł, iż nie można się zgodzić z przeprowadzoną przez Sąd wykładnią art. 83 § 1 k.c., bowiem obie strony miały pełną świadomość ukrycia pod tą czynnością prawną rzeczywistego oświadczenia woli, gdyż w rzeczywistości wolą stron było wyrażenie na zewnątrz innej czynności prawnej o innej treści niż ta, która kształtowała umowę ukrytą.

Pozwany podkreślił, że strony w sposób tajny doszły do porozumienia i uzgodniły warunki sposobu postępowania, po czym świadomie złożyły oświadczenia niezgodne z ich rzeczywistą wolą, skutkujące nieważnością umowy. Okoliczności przemawiające za pozornością umowy zostały prawidłowo ustalone przede wszystkim dowodami sprawy karnej, a tym samym istnieją podstawy do uznania umowy pożyczki za nieważną z powodu sprzeczności z zasadami współzycia społecznego, a wiarygodność wersji pozwanego potwierdzają okoliczności jej zawarcia i warunki na jakich pożyczka została zawarta.

Skarżący kwestionował również stanowisko Sądu Okręgowego w zakresie odnoszącym się do terminu płatności weksla, które zdaniem pozwanego nie jest przekonujące, a sam weksel wypełniono niezgodnie z deklaracją wekslową, co winno skutkować oddaleniem powództwa w całości.

Powód, w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Tytułem uwagi ogólnej, uwzględniającej treść przepisu art. 387 § 2¹ pkt 1 i 2 k.p.c., Sąd odwoławczy wskazuje na wstępie, że w całości podziela - bez potrzeby powtarzania - dokonane przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne, poprzedzone niewadliwą, spełniającą kryteria przewidziane w art. 233 § 1 k.p.c., oceną zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a także przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wykładnię istotnych dla rozstrzygnięcia przepisów prawa materialnego oraz ich subsumcję do ustalonego stanu faktycznego. Do skutecznego podważenia tych ustaleń oraz ocen nie mogła prowadzić treść zgłoszonych w apelacji zarzutów, których weryfikacja samoistnie wyznaczała kierunek rozstrzygnięcia sprawy przez Sąd II instancji.

Przystępując do ich omówienia Sąd Apelacyjny wstępnie zauważa, że istotna część tych zarzutów stanowi powielenie argumentacji przedstawionej w piśmie procesowym strony pozwanej z dnia 16 marca 2020 roku (k. 374-377) i nie dotyczy wprost stanowiska zajętego przez Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Godzi się przy tym podkreślić że w uzasadnieniu tym Sąd Okręgowy odniósł się szczegółowo do wszystkich podniesionych przez pozwanego w tym piśmie twierdzeń i zarzutów, wskazując przyczyny dyskredytujące ich skuteczność, co w konsekwencji implikowało uwzględnieniem powództwa. Poprzestanie zatem na ponownym zgłoszeniu tych samych kwestii, bez podjęcia choćby próby zdyskredytowania stanowiska Sądu I instancji w tej materii, kwalifikowane być

w konsekwencji musi jako nie odnoszące się do zaskarżonego wyroku, w szczególności jego motywów i tym samym czyni zbędną ich ponowną merytoryczną ocenę przez Sąd odwoławczy.

Wersja postulowanego w apelacji stanu faktycznego, w oparciu o którą skarżący formułuje zarzut naruszenia art. 83 k.c., a w konsekwencji uważa, że umowa pożyczki łącząca strony była nieważna z uwagi na jej pozorność, ufundowana jest na założeniu, że Sąd Okręgowy pominął istotną część materiału dowodowego, jaką stanowiły dokumenty zgromadzone w aktach sprawy karnej II K 876/16 Sądu Rejonowego w Wołominie. Nie dostrzega wszakże skarżący, że odwołuje się w tym zakresie do dowodów w niniejszym procesie nieistniejących.

Nie wdając się w pogłębione rozważania natury teoretycznej wskazać w tym miejscu należy, że prawidłowy wniosek dowodowy strony obejmujący dowód z dokumentu znajdującego się w aktach innej sprawy sądowej, wymaga jego bezwzględnej konkretyzacji, przez wskazanie, o jaki dokument wnioskodawcy chodzi. W sytuacji zatem, w której wniosek odwołuje się w sposób ogólny do wszystkich dokumentów zawartych w aktach innej sprawy, w ogóle nie sposób uznać, że spełnia on wymogi wniosku dowodowego poprzez powołanie środka dowodowego przewidzianego procedurą cywilną. Dowodem jest bowiem zawsze dokument określony *in concreto*, a nie ich zbiór, opisany poprzez odwołanie się do przewidzianej przepisami normującymi dane postępowanie formy ich gromadzenia i przechowywania (tu: akta sprawy). Skoro zatem pozwany nie zgłosił w tym zakresie przed Sądem Okręgowym prawidłowych wniosków dowodowych (nie uczynił tego również w postępowaniu apelacyjnym), polegających na wskazaniu konkretnych dokumentów z akt sprawy II K 876/16 i okoliczności, na które dowód z tak zdefiniowanych dokumentów miałby być przeprowadzony, to odwoływanie się do ich treści (*nota bene* bliżej nieskonkretyzowanej), dla wykazania domniemych uchybień Sądu I instancji w zakresie rekonstrukcji istotnego dla rozstrzygnięcia stanu faktycznego, jest oczywiście nieskuteczne. W takich uwarunkowaniach doniosłość wpływu postępowania karnego na wynik niniejszego procesu wyczerpywała się - zgodnie z art. 11 k.p.c. - w treści prawomocnego wyroku skazującego z dnia 7 września 2018 r. Z niego zaś nie wynika jakkolwiek podstawa (nie twierdzi tak również skarżący) do poparcia tezy o pozorności przedmiotowej umowy pożyczki.

Przypomnieć w tym miejscu należy stronie pozwanej, że Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 6 lutego 2020 roku (k. 371) zobowiązał pełnomocnika pozwanego, w związku z dołączeniem na jego wniosek złożony na rozprawie w dniu 8 stycznia 2020 r. (k. 366) akt sprawy II K 876/16, do złożenia w terminie 14 dni pisma procesowego, w którym powoła on wszelkie dowody i twierdzenia pod rygorem utraty prawa powoływania się na nie w toku dalszego postępowania. W wykonaniu tego zobowiązania pełnomocnik pozwanego złożył pismo datowane na dzień 16 marca 2020 r. (co nastąpiło po zapoznaniu się przez niego z aktami sprawy karnej - *vide*: wniosek o udostępnienie tych akt - k. 373), w którym nie zgłosił jakichkolwiek wniosków dowodowych dotyczących dokumentów zgromadzonych w tych aktach. Wnioski takie nie zostały zgłoszone również w terminie późniejszym. W istocie rzeczy zatem brak przeprowadzenia postępowania dowodowego w tym zakresie był wynikiem suwerennej decyzji pozwanego.

Słusznie wskazuje w odpowiedzi na apelację powód, że zarzut wadliwego ustalenia przez Sąd I instancji, iż pozwany spełnił warunki formalne uruchomienia pożyczki, jawi się jako zupełnie niezrozumiały, bowiem powołany przez skarżącego na jego poparcie § 2 ust. 6 pkt 2 umowy w ogóle w niej nie występuje. Podobnie ocenić należy zarzut niewykazania przez powoda faktu wypłaty pozwanemu kwoty udzielnej pożyczki, skoro ustalenie w tym zakresie Sąd Okręgowy poczynił w oparciu o przedłożony przez powoda dokument (k. 38), którego wiarygodności skarżący nie kwestionuje.

W konsekwencji przedstawionych wyżej argumentów, za nieuzasadnione uznać należało podniesione w apelacji zarzuty naruszenia norm prawa procesowego, dotyczących zasad gromadzenia oraz oceny materiału procesowego. Poddany pod osąd Sądu Apelacyjnego stan faktyczny kształtował się zatem tak, jak ustalił go Sąd I instancji.

W zakresie zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. wyjaśnić należy skarżącemu, że zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1469), która w zasadniczej części weszła w życie w dniu 7 listopada 2019 r., w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zachowują moc czynności dokonane zgodnie z przepisami, w brzmieniu

dotychczasowym. Stosownie zaś do art. 9 ust. 2 tej ustawy, do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustaw zmienianych w art. 1 i art. 5, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. Oznacza to, że dla oceny skutków procesowych dokonanych w sprawie czynności procesowych, do czasu wejścia w życie ww. ustawy nowelizującej, stosować należy przepisy dotychczasowe, zaś w odniesieniu do czynności późniejszych, przepisy k.p.c. w brzmieniu nadanym tą ustawą. Skoro zatem uzasadnienie zaskarżonego wyroku sporządzone zostało po wejściu w życie ww. ustawy, zarzut dotyczący jego wad konstrukcyjnych winien odwoływać się do treści art. 327¹ § 1 k.p.c., a nie art. 328 § 2 k.p.c., który w aktualnym stanie prawnym tych kwestii w ogóle nie dotyczy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego tak zdefiniowany zarzut uznać należało za całkowicie pozbawiony podstaw. W orzecznictwie jednolicie wskazuje się, że powołanie się na podstawę naruszenia w postaci art. 327¹ § 1 k.p.c. (uprzednio art. 328 § 2 k.p.c.) jest usprawiedliwione tylko wówczas, gdy z uzasadnienia orzeczenia nie daje się odczytać, jaki stan faktyczny lub prawny stanowił podstawę rozstrzygnięcia, co uniemożliwia kontrolę instancyjną (min. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2008 r., sygn. akt III CSK 315/07, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2008 r., sygn. akt III CSK 264/07, pub. OSNC-ZD 2008, nr 4, poz. 118). Inaczej rzecz ujmując, zarzut wadliwego sporządzenia uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia może okazać się zasadny tylko wówczas, gdy z powodu braku w uzasadnieniu elementów wymienionych w art. 327¹ § 1 k.p.c. zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli, czyli gdy treść uzasadnienia orzeczenia sądu I instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie toku wywodu, który doprowadził do jego wydania.

W przedmiotowej sprawie w żadnym przypadku nie jest możliwe uznanie, że Sąd Okręgowy sporządził uzasadnienie wyroku w sposób nieodpowiadający wymogom omawianej regulacji. Sąd ten, wbrew twierdzeniom apelującego, dokonał oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w sposób szczegółowy wskazując, z jakich przyczyn określonym dowodom dał wiarę, a z jakich wiary tej odmówił. W dalszej kolejności w uzasadnieniu wyroku zaprezentowane zostały ustalenia faktyczne z odwołaniem się do treści dowodów stanowiących ich podstawę. Wreszcie Sąd Okręgowy w sposób precyzyjny wskazał na normy prawa materialnego znajdujące zastosowanie w niniejszej sprawie, przedstawił wypracowaną w orzecznictwie ich interpretację i w końcu przeprowadził proces subsumcji, dając mu wyraz w pisemnych motywach. Uzasadnienie zawiera więc wszystkie elementy konstrukcyjne wskazane w art. 327¹ § 1 k.p.c. Pozwala ono w pełni zdekodować motywy, którymi kierował się Sąd wydając rozstrzygnięcie oraz przyczyny, dla których nie dał wiary zeznaniom pozwanego, we wskazanej w tym uzasadnieniu części.

Pozwany w apelacji w dalszym ciągu forsuje tezę o nieważności umowy zawartej ze (...) z uwagi na pozorność złożonych oświadczeń woli. W zgłoszonym w tym zakresie zarzucie apelacyjnym, a także w jego uzasadnieniu, skarżący nie odnosi się w ogóle do istoty pozorności, o której mowa w art. 83 § 1 k.c.. Jego argumentacja sprowadza się wyłącznie do przedstawienia twierdzeń, które miałyby świadczyć o słuszności podniesionego w tym zakresie zarzutu. Skarżący nie wskazuje elementów koniecznych dla stwierdzenia owej pozorności, a tym samym uchyla się w istocie od kontroli instancyjnej. O pozorności czynności dokonanej przez strony sporu świadczyć miał brak złożenia oświadczenia przez pożyczkobiorcę (pozwanego), a także tajne porozumienie pomiędzy stronami. Pozwany, pomimo wysunięcia przez siebie tego rodzaju hipotez oraz twierdzeń, nie podjął w tym zakresie (co już wyżej wyjaśniono) jakiegokolwiek inicjatywy dowodowej i działań mogących potwierdzać przyjętą linię obrony przed wywiedzionym przez syndyka powództwem. Tym samym, w sytuacji, gdy brak jest jakiegokolwiek materiału dowodowego potwierdzającego jego wersję stanu faktycznego, odwołanie się do niej na użytek wykazania pozorności oświadczeń woli było oczywiście nieskuteczne.

Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że akcentowana przez skarżącego kwestia tego, że to nie on był rzeczywistym beneficjentem środków przekazanych przez (...), nie ma żadnego wpływu na ocenę, że to pozwany, który do umowy pożyczki przystąpił i otrzymał w sposób w niej przewidziany pieniądze w jej wykonaniu, pozostawał z jej tytułu dłużnikiem. Sposób zadysponowania przez niego pieniędzmi, które otrzymał od pożyczkodawcy na wskazany przez siebie rachunek bankowy jest wtórna i nie rzutuje na badany stosunek zobowiązaniowy. Utożsamienie pozorności

umowy pożyczki z sytuacją, w której pożyczkobiorca nie byłby jej ostatecznym, ekonomicznym beneficjentem jest oczywiście chybione, gdyż nie na tym polega pozorność w swoim realnym, prawnym znaczeniu.

W rozumieniu art. 83 § 1 k.c. pozorność występuje wówczas, gdy strony umowy składając oświadczenia woli nie zamierzają osiągnąć skutków literalnie z nich wynikających, a ich celem jest stworzenie u innych przeświadczenia, że czynność prawna, w takiej postaci jak ujawniona, została w rzeczywistości dokonana. Pozorność jest zatem z góry założoną sprzecznością między oświadczonymi, a prawdziwymi zamiarami stron (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2014 r., sygn. akt II CSK 243/13).

Kluczowe znaczenie dla oceny, czy pomiędzy oświadczeniami woli strony umowy, a jej treścią, w zakresie elementów istotnych dla oceny jej ważności, zachodzi niezgodność, jest zachowanie stron po zawarciu umowy, a w szczególności zachowanie świadczące o realizowaniu uprawnień i obowiązków z niej wynikających. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie jest możliwe przyjęcie, że umowa jest bezwzględnie pozorna w sytuacji, gdy została ona przez strony faktycznie wykonana. Nie istnieje bowiem wówczas jakakolwiek podstawa do przyjęcia tezy o braku woli wywołania określonych w umowie skutków prawnych, skoro skutki te, zgodnie z treścią umowy powstały, definitywnie kształtując sytuację stron w sposób z tej umowy wynikający (podobnie Sąd Apelacyjny w Poznaniu, wyrok z dnia 15 listopada 2017 r., sygn. akt I ACa 401/17).

Przekładając tak syntetycznie zdefiniowany stan prawny do realiów niniejszej sprawy brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że oświadczenia woli, i to w dodatku obu stron, dotknięte są tego rodzaju wadą. Powód złożył jednoznaczne oświadczenie woli ukierunkowane na zawarcie w swoim imieniu i na swoją rzecz umowy pożyczki ze (...). Umowa ta zawierała wszystkie konieczne elementy umowy pożyczki zdefiniowanej w art. 720 k.c. i została przez pożyczkodawcę wykonana. W takich uwarunkowaniach nie sposób mówić o niezgodności oświadczenia powoda z jego rzeczywistą wolą. Motywy, którymi kierował się pozwany zawierając tą umowę, fakt, że został wprowadzony w błąd przez osobę trzecią (z punktu widzenia tego stosunku prawnego) i mogące jemu służyć w stosunku do tej osoby roszczenia, mają dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy znaczenie obojętne. Podobnie na ocenę pozorności – w takich uwarunkowaniach – nie ma wpływu kwestia przedłożenia kontrahentowi fałszywej dokumentacji stanowiącej podstawę oceny zdolności płatniczych. Mogłaby ona co najwyżej stanowić podstawę do uchylenia się przez pożyczkodawcę od oświadczenia woli zawartego w umowie pożyczki jako złożonego pod wpływem błędu, której to czynności pożyczkodawca bezspornie nie przedsięwziął.

W odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 720 k.p.c. Sąd Apelacyjny wskazuje, że ustalenie zawarcia umowy stanowi element rekonstrukcji stanu faktycznego, a zatem jego odniesienie do normy prawa materialnego jest oczywiście wadliwe. Niezrozumiałe jest przy tym w tym kontekście, odwołanie się przez skarżącego do normy art. 720 § 2 k.c., dotyczącej obowiązku stwierdzenia pismem – dla celów dowodowych - umowy pożyczki, której wartość przenosi 1.000 zł. W realiach niniejszego sporu bezsporne jest bowiem, że obie strony złożyły pisemne oświadczenia woli, których treść materializuje umowa pożyczki z dnia 26 lutego 2013 r.

Błędny jest również ponowiony w apelacji jedyny już zarzut dotyczący naruszenia przepisów prawa wekslowego, a mianowicie art. 38 tej ustawy. Pozwany uważa, że weksel został przez pozwanego przedstawiony do wykupu po upływie roku od jego wystawienia, co narusza termin przewidziany w art. 34 prawa wekslowego. Nie dostrzega on, że art. 34 prawa wekslowego, ma zastosowanie wyłącznie do weksli płatnych za okazaniem. Tymczasem weksel, w oparciu o który powód dochodził roszczenia jest wekslem własnym pozwanego, niezpełnym w chwili jego wystawienia, do którego uzupełnienia - także w zakresie terminu płatności - powód był uprawniony w oparciu o podpisaną przez pozwanego deklarację wekslową. Przepis art. 34 prawa wekslowego nie ma zatem w niniejszej sprawie w ogóle zastosowania. Jakikolwiek argumenty odnoszące się wprost do treści art. 38 prawa wekslowego nie zostały z kolei w apelacji skonkretyzowane. Uchyła się z kolei od kontroli instancyjnej twierdzenie pozwanego, że nie miał on wpływu na treść deklaracji wekslowej. Nie sposób dociec, na czym miałyby polegać uchybienia jego kontrahenta w tym zakresie i jakie miałyby być ich ewentualne konsekwencje dla skuteczności złożonego przez pozwanego w tej deklaracji

oświadczenia. W kategorii omyłki Sąd Apelacyjny traktuje z kolei tezę o rzekomych wątpliwościach co do zdolności wekslowej pozwanego.

Z tych wszystkich względów, na podstawie art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w pkt I sentencji.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego z pkt II sentencji, zostało wydane w oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. Pozwany w całości przegrał postępowanie apelacyjne, a zatem jest on zobowiązany do zwrotu stronie przeciwnej poniesionych w toku postępowania apelacyjnego kosztów, tożsamy z kosztami zastępstwa procesowego, których wysokość, w stawce minimalnej, ustalono na podstawie § 2 pkt 8 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Orzeczenie z punktu III sentencji znajduje uzasadnienie w treści § 8 pkt 8 w zw. z § 16 ust. 1 pkt 2 oraz § 4 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

R. Iwankiewicz A. Kowalewski D. Gamrat-Kubeczak